

16 ינואר 2022

לכבוד

חברות וחברי הוועדה לקידום מעמד האישה

שלום רב,

הנדון: דיור ציבורי לנפגעות אלימות במשפחה

1. לקראת דיון הוועדה הקבוע למחר בנושא סיוע בדיור ליוצאות מקלטים ונפגעות אלימות במשפחה, אנו קוראים למשרד השיכון: **אפשרו לנפגעות אלימות במשפחה לקבל דיור ציבורי.**
2. איגוד העובדות והעובדים הסוציאליים הוא הארגון היציג של כלל העובדות והעובדים הסוציאליים בישראל. בישראל כ-20,000 עובדות ועובדים סוציאליים פעילים, אשר פוגשים בנשים נפגעות אלימות במשפחה בשלל צמתים ומצבים בחייהן: במחלקות לשירותים חברתיים ובמרכזים למניעת אלימות במשפחה ברשויות המקומיות, במקלטים, בשירותי ליווי ושיקום, בבתי החולים, במרפאות ובקופות החולים ועוד.
3. מתוך הידע המקצועי שלנו וניסיונו המצטבר כעובדות ועובדים סוציאליים אנו יודעים לקבוע, שהעדר דיור לנפגעות אלימות וילדיהן הוא חסם מרכזי ביציאה של נשים ממעגל האלימות במשפחה. כך, למשל, עובדת סוציאלית אחת תיארה זאת: "הן מעדיפות לחזור לבית האלים, ולקבל על עצמן את הפגיעה המוכרת, מאשר לשאת את חוסר הודאות הכרוך בלא לדעת היכן את וילדייך תישנו הלילה."

דיור ציבורי הוא אמצעי חיוני בסיוע לנשים הנמצאות במעגל האלימות

4. נשוב ונבהיר: קיומו של דיור יציב ומוגן הינו גורם חיוני להצלחתה של אישה לצאת ממערכת יחסים אלימה ולהתמיד בבחירתה שלא לשוב לבן הזוג האלים. אלימות במשפחה היא תופעה רב-מערכתית שהשפעותיה ניכרות בתחומים רבים בחיים, כמו בריאות פיזית ונפשית, ביטחון ודימוי עצמי, תפיסת הורות, ניתוק ממסגרות קהילתיות ועוד. אחד התחומים המרכזיים שנפגעים הוא **העצמאות הכלכלית**, כלומר היכולת לצאת לעבוד, להיות בשליטה על חשבונות בנק ולקבל גישה למשאבים כלכליים של המשפחה. יש לזכור, לא פעם נשים יוצאות מאותן מערכות יחסים ללא הון או אמצעים פיננסיים ולעיתים גם בתוספת חובות הרשומים על-שמן.
5. הפגיעה הכלכלית הזו מקשה על האישה היוצאת ממערכת היחסים האלימה לדאוג לדיור יציב עבורה ועבור ילדיה. כך, התלות של האישה בגבר האלים דווקא מתחזקת, והיא נאלצת לחזור לזוגיות, בין היתר, כדי להבטיח קורת גג לה וילדיה.
6. בחלק גדול מהמקרים לא ניתן להשיג דיור יציב אלא באמצעות דיור ציבורי. אמנם ישנם מצבים בהם די בסיוע זמני בדמות סיוע בשכר דירה עם תיקונים,¹ כדי לאפשר לאישה להצליח בהמשך לשכור דירה באופן עצמאי. אולם המפגש שבין מצוקה כלכלית ובין שוק השכירות הישראלי מוביל, לא פעם, גם למעברי דירה תכופים שמשמעותם – העדר ביטחון ויציבות. לכן, כדי להתמודד עם אלימות במשפחה ולאפשר לנשים להפסיק מערכות יחסית אלימות: **על משרד השיכון לתקן את הקריטריונים למתן דיור ציבורי, ולהכיר בזכאות לנשים נפגעות אלימות.**

¹ כיום, הסיוע בשכ"ד נע בין 1370-774 ש"ח. הוא אינו מאפשר לשכור דירה כמובן, על אחת כמה וכמה לאור העלייה במחירי השכירות. לכן, יש להגדיל את הסכום באופן יחסי לעליית מחירי השכירות לאורך השנים. בנוסף, יש להאריך את תקופת הסיוע ל-5 שנים, שבמהלכם הארכה אחת בלבד, לאחר 3 שנים.

דיוור קבוע הוא קריטי כדי לצמצם מצוקות ובעיות חברתיות

7. דיוור קבוע בדמות דיוור ציבורי הוא קריטי, כדי לאפשר לאישה לבנות חיים עצמאיים מחוץ למערכת היחסים האלימה, אך גם כדי לצמצם או למנוע מצוקות אחרות של האישה והילדים.
8. כעובדות ועובדים סוציאליים אנו יודעים, שביטחון בקיומו של דיוור בטוח ויציב היא בסיס, שתחושת הרווחה האישית נבנית עליה. ללא תחושת ביטחון זו, מתפתחות מצוקות בכלל תחומי החיים.
כך, למשל, מניסיוננו לא פעם לאחר קבלת דירה בדיוור הציבורי ניתן לראות שיפור במצב הכלכלי, ובהמשך לו בתפקוד ההורי ובמצב הרגשי של הילדים. במקרים מסוימים השיפור כה משמעותי עד שהמשפחה אינה נזקקת עוד לסיוע נוסף של המחלקה לשירותים חברתיים.
9. בסקר שערכנו באיגוד העובדות והעובדים הסוציאליים באפריל 2022 השתתפו עובדות ועובדים סוציאליים מכל רחבי הארץ, אשר פגשו במהלך עשר השנים האחרונות כ-500 פרטים ו/או משפחות אשר קיבלו דיוור ציבורי. המשיבים התבקשו לתאר, לפי עמדתם והתרשמותם המקצועית, את אתגרי החיים עימם התמודדו המשפחות טרם קבלת הדיוור הציבורי והאם חל שיפור באתגרים הללו לאחר הקבלה. **90.02% מהעובדות הסוציאליות השיבו שבעת המגורים בדירת הדיוור הציבורי חל שיפור במצבה של המשפחה**, כאשר 64.45% השיבו שחל שיפור במצוקה הרגשית והנפשית, 33.75% השיבו שחל שיפור בקשיים הקשורים בתעסוקה (מציאת עבודה, יציבות בעבודה, תפקוד בשוק התעסוקה), 27.62% השיבו שחל שיפור בתפקוד ההורי או ביחסים בין ההורים והילדים ו-28% השיבו שיש צמצום באלימות, בשימוש בסמים ואלכוהול וביצוע עבירות.
10. המשמעות ברורה. דיוור ציבורי הוא תשתית המאפשר לאישה לשקם את חייה גם בהיבטים הרגשיים, התעסוקתיים וההוריים. כך, הדיוור הציבורי מביא לשיפור משמעותי במצבם של הילדים, אשר בדיוק כמו ההורים נדרשים להתמודד עם השלכות האלימות במשפחה והפרידה בין הוריהם. שיפור זה מתרגם בתורו גם לתרומה כלכלית: הילדים מצליחים יותר בלימודים, מפגינים פחות בעיות התנהגות ובגרותם משתלבים יותר בתעסוקה ונוהגים פחות באלימות או בביצוע עבירות.

על משרד השיכון לבחון את זכאותה של האישה בנפרד מבן הזוג

11. יש להבטיח שזכאותן של הנשים תיבחן כמובן במנותק מבן הזוג, תמיד – ובפרט במקרים של אלימות במשפחה.
12. כיום, לפי הנוהל, אישה תיחשב נשואה, אלא אם קיבלה גט או שהיא בהליכי הגירושין למשך לפחות שנתיים. כתוצאה מכך, ידוע לנו על מקרים של נשים נפגעות אלימות שאינן מצליחות לקבל דיוור במהלך אותן שנתיים, ולכן מתקשות להתקיים כלכלית ולהבטיח לעצמן ולילדיהן קורת גג במנותק ממערכת היחסים האלימה.
13. בהקשר הזה נציין כי ישנה בעיה משמעותית גם בהחלפת דירה מדירה ציבורית אחת לשנייה. קיבלנו דיווחים מעובדות סוציאליות על כמה וכמה מקרים בהם בשל מערכת יחסים אלימה או מתעללת נדרש מעבר דירה, אך עד לגט יש לבן הזוג זכות בדירה – ובקשה להחלפת דירה מסורבת.
14. במקרה אחד, למשל, לאחר הפרידה בן הזוג האלים עבר להתגורר בדירה אחרת באותה שכונה. האישה ביקשה להתרחק מבן הזוג, אך בקשתה סורבה, בטענה שהדירה הציבורית עדיין על שמו גם כן. במקרה אחר בן הזוג לשעבר פגע מינית בילדים, והאם ביקשה לעבור לגור בעיר אחרת, רחוק ממנו ובשכנות למשפחתה. גם אז בקשתה סורבה, וכך האם והילדים נדרשים להמשיך ולגור בשכנות לבן הזוג לשעבר, הפוגע.

למידע נוסף ניתן ליצור קשר עם עו"ס ועו"ד אפרת רותם, מנהלת חטיבה ארצית באיגוד העובדות והעובדים הסוציאליים, באמצעות טלפון שמספרו 054-7719840 או בדוא"ל שכתובתו efratr@histadrut.org.il

רח' ארלוזורוב 93 | ת.ד. 156 תל-אביב 6209801

טל' 03-6921180 | פקס 03-6921143 | אתר ההסתדרות www.histadrut.org.il | אתר האיגוד socialwork.org.il